

291.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 11 kwietnia 1929 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie ustanowienia opiekunów społecznych i sposobu wykonywania przez nich obowiązków.

Na podstawie art. 7 ustęp drugi, art. 8 ustęp drugi oraz art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiekunach społecznych i o komisjach opieki społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 267) zarządza się co następuje:

I. Wybór opiekuna społecznego.

§ 1. Przed upływem dni trzydziestu od chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zarząd gminy ustali z pośród osób odpowiadających wymaganiom art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 267) kandydatów na opiekunów społecznych, o czym przewodniczący zarządu gminy winien niezwłocznie ich zawiadomić.

Na każde stanowisko opiekuna społecznego zarząd gminy wyznaczy w miarę możliwości kilku kandydatów.

§ 2. Przy wyznaczaniu kandydatów na opiekunów społecznych zarząd gminy winien uwzględ-

niać przedewszystkiem te osoby, które mają za sobą pracę społeczną i wyraziły gotowość objęcia stanowiska opiekuna społecznego.

§ 3. Jeżeli wyznaczony przez zarząd gminy kandydat z powodów wskazanych w art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. zechce się uchylić od objęcia stanowiska opiekuna społecznego, winien przed upływem 14 dni od chwili otrzymania zawiadomienia (§ 1) powiadomić o tem zarząd gminy.

§ 4. Osoba wyznaczona przez zarząd gminy, jako kandydat na stanowisko opiekuna społecznego, która w terminie wskazanym w § 3 niniejszego rozporządzenia nie zawiadomiła zarządu gminy o uchyleniu się od objęcia tego stanowiska, jako powody uchylenia się wskazać może jedynie okoliczności wymienione w punktach 2), 4) i 5) art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r., które zaistniały po powyższym terminie.

§ 5. W ciągu dni czternastu od upływu terminu wskazanego w § 3 zarząd gminy złoży radzie gminnej (miejskiej) wniosek w sprawie wyboru na opiekunów społecznych kandydatów ustalonych w myśl § 1-go, wyłączając z listy jedynie tych, co do których uzna, że dostatecznie udowodnili podstawy uchylenia się, wymienione w pp. 1 — 4 art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.

§ 6. W ciągu następnych dni trzydziestu rada gminna (miejska) poweźmie uchwałę co do złożonych jej wniosków.

§ 7. Jeżeli powody uchylenia się kandydata od objęcia stanowiska opiekuna społecznego uznane będą za uzasadnione, zarząd gminy w braku innych ustalonych kandydatów (ustęp drugi § 1 nin. rozp.) niezwłocznie wyznaczy nowych kandydatów na to stanowisko przy zachowaniu postanowień poprzednich paragrafów.

§ 8. Najpóźniej na 90 dni przed upływem czasu, na jaki wybrano opiekuna społecznego, zarząd gminy wyznaczy nowych kandydatów na to stanowisko z zachowaniem postanowień poprzednich paragrafów.

§ 9. W razie zawakowania stanowiska opiekuna społecznego z powodów w ustępie trzecim art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. wymienionych, — przyczem istnienie powodów zrzeczenia się, bądź utrata prawa wybieralności winny być stwierdzone przez radę gminną (miejską), — zarząd gminy w braku innych ustalonych kandydatów (ust. drugi § 1 nin. rozp.) niezwłocznie wyznaczy na wakujące miejsce nowych kandydatów, z pośród których rada gminna wybierze opiekuna społecznego na okres do końca bieżącej kadencji opiekunów społecznych. Postanowienia §§ 1 — 7 niniejszego rozporządzenia mają w tym wypadku odpowiednie zastosowanie.

§ 10. Zarząd gminy może złożyć radzie gminnej (miejskiej) wniosek w sprawie wyboru osoby, której poruczone będzie przejściowo pełnienie obowiązków opiekuna społecznego, gdy stanowisko opiekuna społecznego wakuje lub gdy opiekun społeczny nie ma możliwości pełnienia swych obowiązków.

§ 11. Z chwilą utworzenia gminnej komisji opieki społecznej w myśl ustępu pierwszego art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. przechodzą na nią wszystkie uprawnienia i obowiązki zarządu gminy, wymienione w §§ 1 — 10 niniejszego rozporządzenia.

II. Objęcie obowiązków.

§ 12. O dokonany przez radę gminną (miejską) wyborze opiekuna społecznego zarząd gminy niezwłocznie zawiadomi wybranego opiekuna.

§ 13. Przewodniczący zarządu gminy lub w jego zastępstwie jeden z członków tego zarządu pouczy nowoobranego opiekuna społecznego o jego obowiązkach z powołaniem się na obowiązujące w zakresie opieki społecznej przepisy prawne, poczem opiekun społeczny przez podanie ręki złoży przyrzeczenie, iż obowiązki swe spełniać będzie sumiennie i ku pożytkowi powierzonej trosce jego ludności, przestrzegając przytem przepisów prawa.

O złożeniu przyrzeczenia sporządzony będzie protokół, który podpiszą odbierający oraz składający przyrzeczenie.

§ 14. Po złożeniu przyrzeczenia (§ 13) opiekun społeczny otrzymuje legitymację, która winna zawierać imię i nazwisko opiekuna społecznego, określenie terenu działalności (okręgu, obwodu), termin ważności, tudzież fotografię opiekuna społecznego. W gminach wiejskich legitymacja zawierać ma fotografię tylko w razie potrzeby, stwierdzonej uchwałą rady gminnej. Legitymacja winna być opatrzona pieczęcią zarządu gminy i podpisem przewodniczącego lub zastępującego go członka zarządu gminy (załącznik Nr. 1).

III. Sposób wykonywania obowiązków opiekunów społecznych.

§ 15. Każdy opiekun społeczny winien wyznaczyć stałe dni i godziny przyjęć w sprawach związanych z jego obowiązkami i podać je do wiadomości zarządu gminy.

Rada gminna (miejska) może oznaczyć minimalną tygodniową liczbę godzin, jaką opiekun społeczny przeznaczyć ma na przyjęcia interesantów.

§ 16. Zarząd gminy winien dostarczyć opiekunowi społecznemu tabliczkę celem umieszczenia przy wejściu do domu, w którym urzęduje. Na tabliczce winny być wypisane wyrazy: „Opiekun społeczny” ze wskazaniem okręgu lub obwodu, na który rozciąga się działalność opiekuna, oraz winien być oznaczony lokal tudzież dni i godziny przyjęć.

§ 17. Jeżeli opiekun społeczny nie posiada odpowiedniego pomieszczenia, to na jego żądanie zarząd gminy winien mu dostarczyć lokalu dla przyjmowania interesantów i załatwiania innych czynności urzędowych.

§ 18. Opiekun społeczny obowiązany jest zapoznać się z warunkami życia ludności na powierzonym mu obszarze i zwracać szczególną uwagę na wypadki wymagające roztoczenia opieki społecznej.

§ 19. Opiekun społeczny winien wystąpić do właściwego organu z wnioskiem w sprawie roztoczenia opieki nad osobą rzeczywiście opieki potrzebującą, nie czekając na jej prośbę.

§ 20. Przed wystąpieniem z wnioskiem w sprawie roztoczenia opieki opiekun społeczny winien zbadać stosunki osobiste i majątkowe osoby, mającej z opieki korzystać, osobiście w jej mieszkaniu, a także — w razie potrzeby — zasięgnąć informacji u jej krewnych, powinowatych, sąsiadów, w miejscu pracy jej lub krewnych oraz we właściwych urzędach lub instytucjach.

W zakresie stosunków osobistych opiekun społeczny winien wziąć pod uwagę stan cywilny osoby, mającej korzystać z opieki, jej wiek, pochodzenie, wychowanie i otoczenie, rodzaj zatrudnienia, tudzież wszelkie okoliczności, które wpływają na rodzaj i zakres niezbędnej opieki, w myśl obowiązujących przepisów.

Zbadanie stosunków materialnych winno mieć na celu stwierdzenie, czy osoba, której badania dotyczą, posiada środki utrzymania z pracy własnej lub innych dochodów, a w szczególności czy pobiera zasiłek, rentę i t. p., czy korzysta w jakikolwiek sposób ze świadczeń publicznych, względnie z pomocy instytucyj lub osób prywatnych, oraz czy istnieją osoby prawnie obowiązane do jej utrzymywania i mogące obowiązek ten pełnić.

§ 21. Instrukcja uchwalona przez radę gminną (miejską) może przewidywać, iż wystąpienie z wnioskiem w sprawie roztoczenia stałej opieki nad osobą niezdolną do pracy winno być poprzedzone skierowaniem jej do lekarza, wskazanego przez zarząd gminy, celem ustalenia stopnia niezdolności do pracy.

§ 22. Opiekun społeczny winien dane, uzyskane w trybie w poprzednich §§-ach wskazanym, zaprotokółować w wypadkach przewidzianych w instrukcji uchwalonej przez radę gminną (miejską) i w sposób przez nią ustalony i, o ile uważa, iż osoba, której dane te dotyczą, rzeczywiście opieki społecznej potrzebuje, winien dane te przesłać do zarządu gminy lub do organu wskazanego przez zarząd gminy wraz z wnioskiem co do rodzaju i zakresu niezbędnej pomocy.

O ile na podstawie zebranych danych niezbędne jest, — zdaniem opiekuna społecznego, — umieszczenie osoby potrzebującej opieki w zakładzie zamkniętym, opiekun społeczny winien to w swym wniosku zaznaczyć.

§ 23. W razie otrzymania prośby opartej na okolicznościach, nie dających podstawy do świadczeń z tytułu opieki społecznej a uprawniających do roszczeń z innych tytułów, opiekun społeczny winien w miarę możliwości udzielić wskazówek co do sposobu dochodzenia przysługujących petentowi praw.

§ 24. Na żądanie zarządu gminy lub innego organu właściwego opiekun społeczny winien zbadać warunki osobiste i materialne osoby, która ma być przedmiotem opieki społecznej, a zebrane dane zaprotokółować i przesłać zarządowi gminy względnie właściwemu organowi wraz ze swą opinią.

§ 25. Zasady organizacji opieki społecznej w gminie mogą przewidywać, iż wypłata świadczeń z tytułu opieki społecznej w gotówce lub w naturze dokonywana ma być za pośrednictwem opiekuna społecznego.

§ 26. Instrukcja uchwalona przez radę gminną (miejską) określi maksymalną wysokość świadczeń, jakich w wypadkach niezbędnej pomocy doraźnej udzielać może samodzielnie opiekun społeczny, sposób wypłaty tych świadczeń oraz sposób korzystania i wyrachowania się przez opiekuna społecznego z funduszy na ten cel przeznaczonych. Ponadto instrukcja określi warunki, przy których istnieniu opiekunowi społecznemu będzie przysługiwało prawo prowizorycznego umieszczenia osób, potrzebujących niezwłocznie opieki zakładowej w zakładach opiekuńczych lub u osób prywatnych, — w obydwu wypadkach na rachunek gminy.

§ 27. Opiekun społeczny winien co pewien czas badać warunki osobiste i materialne osób korzystających z opieki społecznej.

O ile opiekun społeczny przekona się, że 1) warunki osoby korzystającej z opieki społecznej zmieniły się, 2) że zastosowany rodzaj opieki jest niecelowy, 3) że udzielane świadczenia są niewystarczające albo nadmierne, bądź 4) że udzielane świadczenia są wykorzystywane w sposób niewłaściwy lub oszukańczy, — winien w każdym z wymienionych wypadków wystąpić z wnioskiem o zmianę rodzaju lub rozmiaru opieki bądź nawet o zaprzestanie udzielania opieki.

§ 28. Wszelkie zażalenia na czynności opiekunów społecznych ze strony osób pragnących korzystać lub korzystających z opieki społecznej winny być wnoszone do gminnej komisji opieki społecznej, a gdzie ona nie istnieje, — do zarządu gminy.

Po otrzymaniu zażalenia gminna komisja opieki społecznej względnie zarząd gminy winien zażądać wyjaśnień od opiekuna społecznego; jeżeli zarzuty, podniesione w zażaleniu są uzasadnione, gminna komisja opieki społecznej względnie zarząd gminy prześle zażalenie radzie gminnej (miejskiej) wraz ze swym wnioskiem.

Opiekun społeczny, będący członkiem gminnej komisji opieki społecznej, nie może brać udziału w rozstrzyganiu, jaki bieg nadać zażaleniom, wniesionym na jego czynności.

§ 29. Szczegółowe przepisy dotyczące sposobu wykonywania czynności opiekunów społecznych, określa w ramach niniejszego rozporządzenia instrukcje, wydane przez radę gminną (miejską) na wniosek gminnej komisji opieki społecznej, a gdzie ona nie istnieje, — na wniosek zarządu gminy. Niezwłocznie po uchwaleniu przez radę gminną instrukcja ma być przedłożona do wiadomości władzy nadzorczej danej gminy w zakresie opieki społecznej.

§ 30. Zarząd gminy winien dostarczyć opiekunom społecznym niezbędnych materiałów piśmieniowych, druków, formularzy i książek, które stosownie do instrukcji opiekun społeczny winien prowadzić.

Sposób sporządzania sprawozdań (art. 7 punkt 5 i art. 21 ustęp pierwszy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.) i termin ich składania gminnej komisji opieki społecznej względnie radzie gminnej, — określi instrukcja, uchwalona przez radę gminną (miejską).

IV. Oznaki.

§ 31. Opiekunowie społeczni mają prawo noszenia oznaki okrągłej o średnicy 24 mm., wytłaczanej w brzozy, srebrzonej, oksydowanej; w otoku napis: „opiekun społeczny“, wewnątrz otoku orzeł, karmiący czworo piskląt; wolna przestrzeń wewnątrz otoku wycięta (załącznik Nr. 2).

§ 32. Oznakę wyda opiekunowi społecznemu zarząd gminy za pokwitowaniem.

§ 33. W razie zgubienia oznaki opiekun społeczny winien niezwłocznie zawiadomić o tem zarząd gminy, poczem może otrzymać nową oznakę.

§ 34. Z chwilą, gdy opiekun społeczny przestaje pełnić swe obowiązki, winien oznakę zwrócić zarządowi gminy.

V. Zwrot kosztów.

§ 35. Rada gminna (miejska) określi kategorie wydatków, które w myśl art. 8 ustępu trzeciego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. uważać należy za konieczne i podlegające zwrotowi.

§ 36. Rada gminna (miejska) zapewni opiekunowi społecznemu bezpłatne korzystanie z gminnych środków lokomocji, o ile to jest niezbędne przy wykonywaniu jego czynności.

§ 37. Opiekunowie społeczni mogą otrzymywać zaliczki na konieczne ze swojemi czynnościami związane wydatki w granicach i w sposób przez radę gminną (miejską) ustalony.

§ 38. Rada gminna (miejska) może przyznać opiekunom społecznym ryczałt miesięczny na po-

krycie drobnych wydatków, związanych z wykonywaniem ich czynności.

VI. Okręgi opiekuńcze.

§ 39. W gminach, w których ze względu na obszar i liczbę mieszkańców konieczne jest ustanowienie więcej niż jednego opiekuna społecznego, zarząd gminy w ciągu czternastu dni od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia złoży radzie gminnej (miejskiej) wniosek co do podziału całego obszaru gminy na okręgi opiekuńcze.

Okręgi opiekuńcze mogą dzielić się na obwo- dy, z których każdy mieć będzie jednego opiekuna społecznego. W tym wypadku zarząd gminy w terminie wymienionym w ustępie pierwszym złoży radzie gminnej (miejskiej) wniosek dotyczący zasad organizacji okręgów opiekuńczych oraz sposobu wyboru przedstawicieli okręgów opiekuńczych do gminnej komisji opieki społecznej (punkt 3 ustępu drugiego art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.).

§ 40. W gminach, w których w myśl ustępu pierwszego art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. gminne komisje opieki społecznej mają być utworzone, podział na okręgi opiekuńcze tudzież zasady ich organizacji, ustalone stosownie do postanowień poprzedniego paragrafu niniejszego rozporządzenia mieć będą charakter tymczasowy.

Najpóźniej na sześć miesięcy przed upływem pierwszego trzyletniego okresu urzędowania opiekunów społecznych gminna komisja opieki społecznej złoży radzie gminnej (miejskiej) wniosek co do ostatecznego podziału całego obszaru gminy na okręgi względnie obwo- dy opiekuńcze, oraz co do zasad ich organizacji.

§ 41. Przy wyznaczaniu kandydatów na opiekunów społecznych (§§ 1, 7, 8 i 9) w gminach określonych w ustępie pierwszym § 39 niniejszego rozporządzenia gminna komisja opieki społecznej względnie zarząd gminy zarazem zaprojektuje przydzielenie im poszczególnych okręgów względnie obwodów opiekuńczych.

§ 42. Zarząd gminy poda do wiadomości publicznej w sposób w danej gminie praktykowany podział obszaru gminy na okręgi i obwo- dy opiekuńcze tudzież nazwiska i adresy opiekunów społecznych dla każdego okręgu lub obwo- du.

VII. Przepisy końcowe.

§ 43. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Załącznik Nr. 1 do rozp. Min. Pracy i Op.
Społ. z dnia 11 kwietnia 1929 r. (poz. 291).

Wzór legitymacji opiekuna społecznego.

Karta sztywnego papieru koloru szaro-niebieskiego, wymiarów 10×13 cm., złożona przez środek, tworzy cztery strony (o wymiarach $6\frac{1}{2} \times 10$ cm.), na których mają być zamieszczone następujące oznaki i napisy:

str. 1.

LEGITYMACJA
OPIEKUNA SPOŁECZNEGO

Gmina

Powiat

Województwo

str. 2.

Miejsce na fotografię.

Własnoręczny podpis opiekuna społecznego

str. 3.

Legitymacja Nr.

Ważna do dn. 19.... r.

P.
(imię i nazwisko)

jest opiekunem społecznym na

okrag obwód

gminy pow.

województwa

Legitymacja wydana dn. 19.... r.

P o d p i s :

Pieczęć.

str. 4.

Załącznik Nr. 2 do rozp. Min. Pracy
i Op. Społ. z dnia 11 kwietnia 1929 r.
(poz. 291).

